

5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15> (дата звернення: 02.04.2026).

6. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20> (дата звернення: 02.04.2026).

7. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2074-20> (дата звернення: 02.04.2026).

УДК 342.15

СПІЛЬНА СУМІСНА ВЛАСНІСТЬ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Поляруш-Сафроненко С.О.

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного права
та теоретико-правових дисциплін*

Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Україна

Анотація. Метою дослідження є здійснення ОТГ права спільної сумісної власності в умовах реалізації права комунальної власності. Встановлено, що володіння і користування спільним майном ОТГ співвласниками спільної сумісної власності здійснюється спільно при відсутності іншої домовленості між ними. Право розпоряджатися таким майном ОТГ реалізується за згодою усіх співвласників, якщо інше не встановлене законом.

Ключові слова. комунальна власність ОТГ, володіння, користування, розпорядження спільною сумісною власністю, спільна сумісна власність на землю, на рухоме і нерухоме майно, спільна сумісна власність членів сімей жителів ОТГ.

Питання спільної сумісної власності ОТГ в умовах реалізації комунальної власності залишається не достатньо дослідженим в теоретичних авторських працях. Над проблемою працювали автори: В.М. Ігнатенко, М.Л. Миговський, О.О. Новак, М. М. Палінчак, С.Є. Сиротенко та інші.

Так, В. Ігнатенко, С. Сиротенко роблять висновок про те, що якщо певне майно, включаючи майно комунальних підприємств, за період з 15 квітня 1991 р. (набуття чинності Законом України «Про власність») по 28 червня 1996 р. (прийняття Конституції) не було передане спеціальним рішенням владних структур рівня області у власність конкретної територіальної громади села, селища, міста, воно автоматично стало спільною власністю усіх одночасно територіальних громад даної області. Вони вважають, що з набранням чинності Конституцією України щодо об'єктів комунальної власності, раніше закріплених за областями та районами, виник штучний правовий режим спільного майна. Такий факт реалізовано не внаслідок його об'єднання майна чи спільного придбання, а через інше нормативне позначення особи власника. Юридичний факт, як підстава виникнення спільної власності відсутній, однак передане у власність областей та районів майно (односуб'єктна власність), автоматично набуло статусу належного усім територіальним громадам області та стало багатосуб'єктною власністю [1, с. 108-109]. Отже, В. Ігнатенко, С. Сиротенко виділяють декілька етапів розвитку інституту права сумісної власності : перший (з 5 квітня 1991 р. по 28 червня 1996 р. стало спільною власністю територіальних громад); другий (з 21 травня 1997 р. по 9 січня 2025 р. де є розмежування спільної і часткової комунальної власності).

Існують певні непорозуміння і при припиненні спільної власності територіальних громад шляхом передання об'єктів комунальної власності зі спільної в окрему власність територіальних громад. Так, передання об'єктів комунальної власності зі спільної в окрему власність територіальних громад, передане майно стає окремою власністю територіальної громади у випадку, якщо воно знаходяться на їхній території і задовольняє колективні потреби цих територіальних громад [1, с. 109].

Отже, на думку В. Ігнатенка і С. Сиротенка, спільна сумісна (часткова) комунальна власність при передачі конкретній територіальній громаді стає окремою власністю цієї територіальної громади у випадку, якщо майно

знаходяться на їхній території і задовольняє колективні потреби жителів територіальної громади.

Не достатньо досліджена і історія виникнення та розвитку спільної сумісної власності. Так, М. Миговський підкреслив, що проблеми становлення інституту спільної власності територіальних громад тісно пов'язанні зі становленням права комунальної власності та системи управління нею. Він вважає, що законодавством України закріплене право спільної власності, однак у науковій літературі на належному рівні не досліджена історія становлення даного інституту власності. У статті він прагне розкрити зміст інституту спільної сумісної власності територіальних громад [2, с. 138]. Дослідивши проблему, М. Миговський робить висновок про відсутність належної науково-методологічної бази щодо даної правової категорії та відсутність наукових досліджень у її становленні, в системі державного управління та пропонує обрати один з шляхів розвитку даного інституту: а) виокремлення його як окремого та самостійного виду права власності зі специфічними функціями та механізмом управління; б) розвиток комунальної власності та віднесення спільної власності територіальних громад до одного з її підвидів; в) повернення, так званої "спільної власності територіальних громад" до державної власності [2, с. 141].

Отже, М. Миговський пропонує розвивати інститут спільної сумісної власності трьома шляхами, а саме: а) виокремлення спільної сумісної власності в окремий вид права комунальної власності; б) віднесення спільної сумісної власності до одного з підвидів комунальної власності; в) повернення спільної власності територіальних громад до державної власності.

В наукових джерелах є різні підходи до визначення спільної сумісної власності ОТГ. Так, О.Новак, М.Палінчак, проаналізувавши чинні нормативно-правові акти та окремих підходів законотворця до визначення права спільної власності територіальних громад дійшли висновку про можливість виділення таких його ознак: 1) наявність особливого: а) розпорядчо-управлінського суб'єкту, а саме районної чи обласної ради; б) статусу об'єктів, що належать до права спільної власності територіальних громад (мають задовольняти потреби кількох

територіальних громад в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці); 2) обмежена участь окремих територіальних громад у реалізації правомочностей співвласника (можливість розпорядження об'єктами, що належать до права спільної власності громад, виключно в їхніх спільних інтересах) [3, с. 74].

Спільна сумісна власність територіальних громад — це майно, що належить двом або більше громадам (зазвичай району чи області) без визначення часток для задоволення спільних потреб, управління яким здійснюють районні чи обласні ради. Вона не виникає автоматично, а формується для спільного користування об'єктами (інфраструктура, ЖКГ) [4]. Міністерство юстиції України роз'яснює, що спільна сумісна власність — це спільна власність двох або більше осіб без визначення часток кожного з них у праві власності. До суб'єктів права спільної сумісної власності відносять: а) фізичних осіб; б) юридичних осіб; в) державу; г) територіальні громади (якщо інше не встановлено законом) [5]. Також розрізняють і спільну часткову власність. Наприклад, земельна ділянка може знаходитись у спільній частковій власності у тих випадках, коли визначена частка кожного з учасників. Таке право виникає у разі: а) добровільного об'єднання власниками належних їм земельних ділянок; б) набуття у спільну часткову власність земельної ділянки за цивільно-правовими угодами; в) прийняття спадщини на земельну ділянку; г) за рішенням суду та в інших випадках, встановлених законом [6].

Отже, маємо декілька визначень спільної сумісної власності і в кожному випадку існують певні особливості. На нашу думку, з урахуванням мети дослідження спільну сумісну власність об'єднаних територіальних громад (ОТГ) слід розуміти як комунальне майно, яке належить двом і більше громадам, що об'єдналися для задоволення спільних потреб і частки яких не визначені.

Не існує на сьогодні достатньої законодавчої бази щодо регулювання спільної сумісної власності ОТГ в умовах реалізації права комунальної власності в воєнний період. В умовах воєнного стану законом встановлено, що утворені Президентом України військові адміністрації населених пунктів на відповідній

території, здійснюють управління майном, яке перебуває у комунальній власності відповідної територіальної громади (крім вирішення питань відчуження, у тому числі і шляхом приватизації комунального майна та надання комунального майна в оренду на строк понад один рік) (ст. 15). На нашу думку, це відноситься і до спільного сумісного комунального майна. Особи, винні у порушенні вимог або невиконанні заходів правового режиму воєнного стану, притягаються до відповідальності згідно із законом (ст. 25) [7].

Отже, з метою урегулювання питань реалізації права спільної сумісної комунальної власності територіальних громад, пропонуємо прийняти Закон України «Про правовий режим майна спільної сумісної власності територіальних громад».

В результаті проведеного дослідження можна запропонувати такі висновки і рекомендації. Спільна сумісна власність об'єднаних територіальних громад (ОТГ) включає майно, яке належить двом і більше громадам, що об'єдналися для задоволення спільних потреб і частки яких не визначені. Слід погодитися з думками вище розглянутих праць авторів про недостатньо урегульований правовий режим спільної (часткової) сумісної власності територіальних громад. Спільна сумісна (часткова) комунальна власність при передачі конкретній територіальній громаді стає окремою власністю цієї територіальної громади у випадку, якщо майно знаходиться на їхній території і задовольняє колективні потреби жителів територіальної громади, що слід законодавчо закріпити.

В якості пропозиції, пропонуємо прийняти Закон України «Про правовий режим майна спільної сумісної власності територіальних громад» де сформулювати правову норму про виокремлення спільної сумісної власності в окремий вид права комунальної власності.

Список використаних джерел:

1. Ігнатенко В. М., Сиротенко С. Є. До питання про правовий режим окремої та спільної власності територіальних громад. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2005. Випуск 9. С. 105-112.

2. Миговський М.Л. Проблеми становлення спільної власності інституту територіальних громад. *Економіка та держава*. 2011. № 2. С. 138-141.
3. Новак О.О., Палінчак М. М. Ознаки права спільної власності територіальних громад. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. № 2. С. 70-74. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.11>.
4. Про правовий режим майна спільної власності територіальних громад : Проект Закону України / <https://ips.ligazakon.net/document/JG2IK00A?an=3>
5. Спільна сумісна власність : що потрібно знати співвласнику / <https://ns-gromada.gov.ua/news/1741807761/> 12.03.2025.
6. Спільна власність на земельну ділянку: володіння, користування та розпорядження / <https://lubny-rda.gov.ua/news/1742820248/>
7. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 28. Ст.250. Поточна редакція від 04.03.2026.

УДК 323 : 347

РОЛЬ ІНСТИТУЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ФОРМУВАННІ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ

Тимошук О. Г.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри конституційного права та

теоретико-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Анотація. У тезах досліджено роль інституцій Європейський Союз у формуванні стандартів захисту прав людини у сфері трудової міграції. Проаналізовано основні напрями діяльності ключових інституцій ЄС у забезпеченні прав трудових мігрантів. Визначено